

НЕВМОЛИМА хвороба жорстоко вкоротила його вік. Скільки задумів так і залишилися нездійсненими! Якої втрати зазнала українська література!

Багато років лауреат Державної премії України ім. Т.Шевченка Феодосій Кирилович Роговий працював у нашій обласній газеті, був наставником і вихователем молодих літераторів. Сьогодні ми вміщуємо спогади двох з них — Володимира Карпенка та Валерія Кори.

Його лагідно звали «Дідом»

ВПЕРШЕ я зустрівся з Феодосієм Кириловичем у 1966 році ще до того, як вийшов перший номер відродженого «Комсомольця Полтавщини». В літоб'єднанні при Полтавській організації Спілки письменників звернула на себе увагу з виду моложаво, але, як тоді мені здавалося, літня людина з уважним поглядом. Такі погляди частіше зустрічав за Уралом, в немірних просторах сибірських нетрів.

Вся постаць та жести літератора були поважні, але без тієї пишності, яку часто-густо зустрінеш у опеньків на пеняхках... Він завжди приходив у гурті молодят, як виявилось пізніше, — майбутніх працівників газети. Багатьох тепер маститих працівників пера навчав уму-розуму «Дід». Так з повагою його звали поміж собою газетярі. І манера говорити у «Діда» була неспішною та стриманою, з якоюсь тільки йому властивою розтягнутістю голосні.

Через декілька місяців Феодосій Кирилович звернувся з пропозицією: пора вже щось видрукувати в молодіжній, на ті часи відносно сміливій та бойовитій газеті. А що друкувати, коли твір, з яким не соромно було, як я вважав, постати перед читачами-земляками, — це повість, до того ж про політ'язнів.

Все написане мною передивився Феодосій Кирилович і зупинився на легенді «Клинок Алімааса». Майже на цілий друкований аркуш за обсягом. Так Феодосій Роговий став хрещеним батьком мого першого художнього твору. Він легенду переказав і скоротив, підготував до друку та зумів «провести» її через усі видавничі перешкоди, про які часто не здогадується не тільки читач, але навіть сам автор. Та про це трохи пізніше.

У повному обсязі легенда побачила світ у першому номері журналу «Астрей» в 1994 році з посвятою Феодосію Кириловичу — щедрий серцем, але (як обмовився один з його колег по перу) обережній на похвалу людині.

Весною 1993 року там же, в редакції «Астреї», полтавський критик і біограф Анатолій Дяченко розповів присутнім те, про що пишу в останній рядок цієї статті. Дяченко, як і я, був

звичею автора назвати відмовився.

Анатолій Миколайович розмову занотував, тому й не забув подробиць. І лише через чверть віку, коли познайомився з рукописом моєї книжки «Ісповедь после смерти», пригадав ту давню розмову і зрозумів, чому та про кого промовчав обережно-мудрий «Дід».

Краще за все і за всіх вчить життя. А я через свою молодість у 1966-67 рр. не встиг зрозуміти, що хрущовська «відлига» перелетіла через літо і вже знов посунули заморозки, почався новий льодовиковий період.

«Дід» же, гостро відчуваючи зміну політичної температури, порадив «накинати кожушка та застебнутись на гудзики, а не ходити розхристаним, щоб не захворіти».

Ніколи не забуду й останньої зустрічі з Феодосієм Кириловичем у лікарні, незадовго до його смерті. Квітневий день, як ніколи, був теплим. Феодосій Кирилович збирався випускатися додому.

— Я радий і за тебе, Володю, і за твою повість, — з теплою поважністю казав він мені. — Знаєш, я був упевнений, що ця річ за твого життя не побачить світ. А воно, бач, як повернуло?! Вийде окремою книжкою — оце тобі й дорога у Спілку відкрита. Не соромно буде. Рекомендація — за мною.

Не отримав я рекомендації. Не побачив Феодосій Кирилович і моєї першої книжки. На жаль, він рано пішов з життя...

Володимир КАРПЕНКО,
член Полтавської Спілки літераторів,
член Спілки письменників України.

присутнім, коли в 1967 році вирішувалася доля «Клинка». Хтось із кермантів газети засумнівався в доцільності друкування твору: занадто велика річ, автор невідомий і його позиція неясна, та й у самій легенді напередодні 50-річчя революції «туман» видно неозброєним оком. Феодосій Кирилович тоді сказав: у нас є автори, які пишуть про наші табори та політ'язнів, жахи про втечі та погоні, про совість, пробуджену у того, хто дивився на людей крізь проріз прицілу. А при-

Добра пам'ять

ПРОЧИТАВ упорядковану писемника Юрієм Роговим книгу «Феодосій Роговий: «Моє життя — то творення любові», видану аж у Луганську. І згадалися зустрічі з Феодосієм Кириловичем, розмови про його книгу «Свято останнього млива». Книга про Посулля, про ту його частину, яка в зв'язку з будівництвом Кременчуцької ГЕС пішла під воду. Але залишилася в пам'яті людей, які народилися й жили на тій землі. І Феодосій Кирилович зібрав її, ще свіжу, гарячу, і зафіксував навічно у своїй книзі.

Від своїх рідних я знав, що десь на Подніпров'ї жили і мої предки. Що один з них під час столипінської реформи перебрався на степові землі. Про це й розповів Феодосію Кириловичу під час зустрічі у вересні 1984 року.

— А ти поїдь у ті переселені села. Здається, в Кліщенцях чи у Вереміївці я зустрічав твоїх однофамільців. Може, твої родичі? Може, дізнаєшся щось цікаве?

І справді, в Кліщенцях я зустрів свого троюрідного діда. А вже від нього дізнався про історію нашого роду по батьковій лінії. І навіть про історію прізвища.

— От бачиш, козаче! А ти сумнівався. Тепер знай, хто ти, звідки.

Простий був Феодосій Кирилович у спілкуванні. Я довго не міг второпати, як в'яжуться з ним оті високі слово «письменник». Потім зрозумів, що талановита особистість багатогранна. І спільним знаменником того багатства є простота. А вона, як відомо, зрідни геніальності.

Феодосій Кирилович пояснював значення усвідомлення своїх коренів, розуміння логіки приналежності до рідного народу. Це певною мірою й спонукало його до літературної діяльності — аби передати іншим своє розуміння.

— Писати просто так не можна, — казав він. — Писати треба тоді, коли хвилює чи болить, коли бере за печінку.

Йому дуже боліло помилкове, як на його погляд, затоплення такої кількості праукраїнських земель. Адже там зароджувалася і розвивалася наша нація! Про це й писав він у своїх книгах.

Слід згадати дещо й про ставлення Ф.К.Рогового до релігії. Він розумів її як форму духовності найвищого рівня, користування якою відкриває людині шлях до Вічності. Вслід за «Собором» О.Гончара він підіймав цю важливу тему. Планував розвивати її у подальшій творчості.

Коли я привіз в Устимівку журнал «Куба» із статтю про легалізацію релігії на революційному острові, він дуже здивувався і вважав це симптоматичним. Жалкував, що Ленін свого часу не погодився з доводами «богошукача» Луначарського про необхідність поєднання соціалізму з релігією. Навпаки, взагалі перетягнув того на свій бік.

Добре було б перевидати книгу про Ф.Рогового і в Полтаві. Аби читачі мали її під рукою і користувалися зібраними в ній цінностями.

Валерій КОРЯ,
викладач обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді